

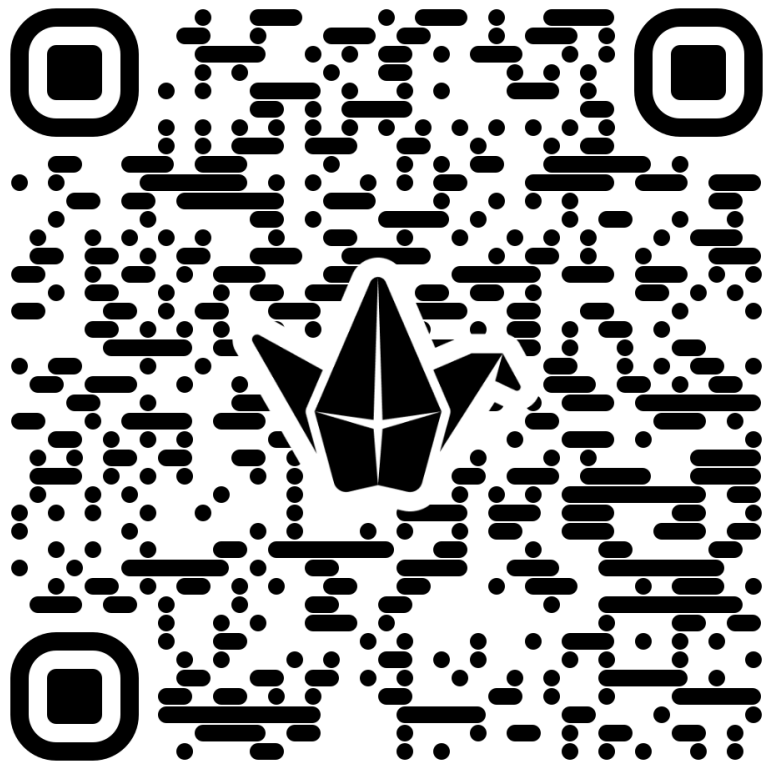
Η Λογοτεχνία στο Πρόγραμμα Σπουδών

Ειδική και Ενταξιακή Εκπαίδευση

Γελαστοπούλου Μαρία, Σύμβουλος Α΄ ΙΕΠ

Χαντζούλη Ελένη, Σύμβουλος Β΄ ΙΕΠ

Σε ποιον/ποιους στόχο/ους θα εστιάζατε κατά της αξιοποίηση λογοτεχνικών βιβλίων στην εκπαίδευση μαθητών/τριών με αναπηρία ή/και Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες;

<https://tinyurl.com/4aw6ecph>

«Ένας αναγνώστης ζει χιλιάδες ζωές πριν πεθάνει. . . Ο
άνθρωπος που δεν διαβάζει ποτέ ζει μόνο μία»
George R.R. Martin

«Το διάβασμα είναι μια άσκηση ενσυναίσθησης· μια άσκηση
στο να περπατάς στα παπούτσια κάποιου άλλου για λίγο»
Μάλορι Μπλάκμαν

Η σημασία της ανάγνωσης λογοτεχνικών βιβλίων. Γιατί λογοτεχνικό βιβλίο;

- Βιώνουμε ψυχικές καταστάσεις
- Μοιραζόμαστε συναισθήματα
- Διαμορφώνουμε σκέψεις
- Ακούμε ήχους, βλέπουμε εικόνες, οσμιζόμαστε μυρωδιές
- Εξελισσόμαστε συνολικά

Δρώσες δυνάμεις:
κατά την ανάγνωση
αλληλοεπιδρούν

Αναγνώστης-τρια/Αφηγητής-τρια

Κείμενο

Ακροατής-τρια/Συναναγνώστης-τρια

Ρόλοι/Προσεγγίσεις

- Παιδί: ενεργός συμμετέχων, στοχαστής, δημιουργός, κριτικός αναγνώστης
- Εκπαιδευτικός: διαμεσολαβητής, συναναγνώστης
- Οικογένεια: συνεργάτης
- Προσέγγιση: παιγνιώδης («πάμε να παίξουμε», «μπορείς να με βοηθήσεις;»)

Οι τρεις (3) αναγνωστικές φάσεις

- **Πριν την ανάγνωση** (σύνδεση με προϋπάρχουσα γνώση, εμπειρίες, ενδιαφέροντα – διαμόρφωση/ενίσχυση κινήτρων)
- **Κατά την ανάγνωση** (ανάγνωση/αφήγηση, αυτονομία στην ανάγνωση, γεγονότα, δράσεις, διαμόρφωση στάσεων, ενδεχόμενη «σύγκρουση», αισθητική, συνεργασίες)
- **Μετά την ανάγνωση** (αναστοχασμός, εμπλουτισμός, αναθεώρηση ιδεών/στάσεων/αξιών)

Στοχοθεσία Δραστηριοτήτων

- **Ενεργοποίηση προηγούμενων εμπειριών:** δραστηριότητες που προετοιμάζουν τους/τις μαθητές/τριες για το θέμα του βιβλίου (φωτογραφίες, ταινίες κ.λπ.)
- **Ταυτότητα του βιβλίου:** δραστηριότητες εξοικείωσης με βασικά στοιχεία του βιβλίου (τίτλος, συγγραφέας, εκδότης, θέμα κ.λπ.)
- **Γνωριμία-κατανόηση των χαρακτήρων των ηρώων:** δραστηριότητες που συμβάλλουν στην επεξεργασία και κατανόηση του χαρακτήρα των ηρώων-δυνατότητα ταύτισης ή το αντίθετο/αντιπαράδειγμα (παιχνίδι ρόλων κ.λπ.)
- **Διερεύνηση των επιμέρους γεγονότων του κειμένου** (αρχή-μέση-τέλος) και του ευρύτερου εννοιολογικού πλαισίου (ο «σάκος», «το κουτί» της ιστορίας κ.λπ. Αποτελούν παραλλαγές της ίδιας δραστηριότητας. Περιέχουν αντικείμενα που σχετίζονται με το βιβλίο, ώστε να λειτουργούν ως αφόρμηση ή/και ως μνημονικά βοηθήματα κ.λπ.)
- **Κατανόηση συναισθημάτων** – καλλιέργεια ενσυναίσθησης, συναισθηματικού λεξιλογίου κ.λπ. («στοπ στην ιστορία» και προβλέπω κ.λπ. Σταματώ την ανάγνωση ή την αφήγηση και τα παιδιά καλούνται να φανταστούν τη συνέχεια)
- **Συσχέτιση του «συναισθήματος» του κειμένου με το «συναίσθημα» του αναγνώστη** (κουκλοθέατρο, μάσκα κ.λπ.)

Στοχοθεσία Δραστηριοτήτων

Αναγνωστική εμφύχωση

- Αισθητική εμπειρία
- Αισθητική καλλιέργεια
- Αισθητική απόλαυση
- Ψυχοσυναισθηματική σύνδεση του παιδιού με το κείμενο και τους ήρωές του
- Δημιουργική έκφραση και ανάπτυξη κριτικής ικανότητας

Είδη Δραστηριοτήτων για την ενίσχυση της φιλαναγνωσίας

- δραστηριότητες δημιουργίας ευνοϊκού αναγνωστικού κλίματος,
- δραστηριότητες γνωριμίας με τα διάφορα λογοτεχνικά είδη,
- δραστηριότητες σύνδεσης με άλλες μορφές τέχνης,
- δραστηριότητες που ενισχύουν τη συνεργασία με την οικογένεια και το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον,
- δραστηριότητες σύνδεσης σχολείου & τοπικής κοινωνίας-επισκέψεις,
- δημιουργικές δραστηριότητες συγγραφής.

Δραστηριότητες δημιουργίας ευνοϊκού αναγνωστικού κλίματος

Αναγνωστικοί φίλοι (ζευγάρι παιδιών που διαβάζουν μαζί)

Κήπος ή αίθουσα βιβλίου (διαμόρφωση ελκυστικού χώρου για ανάγνωση)

Ιστορίες κατά το γεύμα με ηχοβιβλία (όταν τα παιδιά τρώνε, συζητούν και διαβάζουν)

Δημιουργία του βιβλίου της τάξης με διάφορα υλικά

Δημιουργούμε με απτά υλικά έναν ήρωα του βιβλίου τον οποίο κάθε φορά που εμφανίζουμε στην τάξη, τα παιδιά σταματούν τις δραστηριότητές τους και διαβάζουν

Δραστηριότητες σύνδεσης με τέχνες

Πορτρέτα ηρώων

Κολλάζ

Κόμικς

Μικροί/ές
εικονογράφοι

Θεατρικό με τη
μορφή παγωμένης
εικόνας

Επιλέγω
τραγούδια και
μουσική

Δραστηριότητες ενίσχυσης συνεργασιών

Γονείς διαβάζουν στην
τάξη

Επίσκεψη ενός/μιας
συγγραφέα

Επίσκεψη στην τοπική
βιβλιοθήκη

Πρωινό με βιβλία

Δραστηριότητες δημιουργικής έκφρασης

Χρησιμοποιούμε ήρωες από διαφορετικές ιστορίες ίδιου θέματος και καταγράφουμε τις συνομιλίες τους.

«Φοράμε» ένα στοιχείο του ήρωα και τον αναπαριστούμε (π.χ. καπέλο, παπούτσια, ομπρέλα).

Επιλέγουμε ή φτιάχνουμε την κατάλληλη μουσική για ένα κείμενο.

Παίρνουμε τα αντικείμενα από το «κουτί» του βιβλίου και αφηγούμαστε την ιστορία.

Ενδεικτικές δραστηριότητες κατά τις τρεις αναγνωστικές φάσεις

Πριν

- Κάνουμε τις απαραίτητες προσαρμογές.
- Συνδέουμε το βιβλίο με τις αισθήσεις χρησιμοποιώντας πολυαισθητηριακά υλικά.
- Παρακολουθούμε σχετική ταινία.
- Δείχνουμε σχετικές εικόνες.
- Φτιάχνουμε τους ήρωες για να τους χρησιμοποιήσουμε κατά την ανάγνωση.
- Επισκεπτόμαστε βιβλιοθήκη ή/και βιβλιοπωλείο (μπορεί να υλοποιηθεί και μετά την ανάγνωση).

Κατά

- Ανάγνωση/Αφήγηση από τον/την εκπαιδευτικό.
- Ανάγνωση/Αφήγηση με την εμπλοκή και των παιδιών.
- Οι μεγάλοι διαβάζουν στους μικρούς.
- Αφήγηση με ήχους και υλικά.
- Ανάγνωση της ιστορίας με μουσική επένδυση, επίδειξη ηρώων με εικόνες ή αντικείμενα αναφοράς.
- Παρουσίαση του κειμένου με κουκλοθέατρο αξιοποιώντας τους ήρωες που έχουν κατασκευάσει τα παιδιά.
- Διακοπή της ανάγνωσης και ερωτήσεις στα παιδιά για να μαντέψουν τη συνέχεια.

Ενδεικτικές δραστηριότητες κατά τις τρεις αναγνωστικές φάσεις

Μετά

- Τα παιδιά:
 - ✓ κάνουν πέντε ζωγραφιές για το βιβλίο,
 - ✓ προτείνουν σχετικά βιβλία,
 - ✓ δραματοποιούν την ιστορία,
 - ✓ φτιάχνουν σελιδοδείκτες.
- Σε συνεργασία με γενικό σχολείο, πραγματοποιείται συγγραφή βιβλίου.
- Οργανώνουμε έκθεση με κατασκευές των παιδιών, φωτογραφίες, βιβλία κ.λπ. και καλούμε γονείς, σύνδεση και με τοπική κοινωνία.
- Οργανώνουμε επισκέψεις εκτός σχολείου.

Μετά

- Φτιάχνουμε μαζί με τα παιδιά ένα μικρό ποίημα για το κείμενο που διαβάζουμε.
- Ζωγραφίζουμε ομαδικά την ιστορία (σε κάρτες ή χαρτί του μέτρου) και αφηγούμαστε.
- Κάνουμε χρήση της AR για να οπτικοποιήσουμε τις πληροφορίες.
- Παίζουμε το «ποντικοφαγωμένο βιβλίο» (μέρος της σελίδας «έχει φαγωθεί», τα παιδιά συμπληρώνουν το κείμενο και τη ζωγραφιά).

Τεχνικές αφήγησης/τρόποι παρουσίασης ενός βιβλίου

- Ανάγνωση από τον/την εκπαιδευτικό ή/και μαζί με το παιδί
- Ανάγνωση από το παιδί
- Προφορική αφήγηση
- Επίδειξη εικόνων και αφήγηση
- Ακουστική «ανάγνωση»
- Ανάγνωση με μουσική επένδυση
- Χρήση εναλλακτικών μέσων επικοινωνίας
- Παρουσίαση του βιβλίου με κουκλοθέατρο (αξιοποιούνται ήρωες που κατασκευάστηκαν από τα παιδιά στη φάση προετοιμασίας)

Διαμόρφωση του χώρου

Η γωνιά της αφήγησης μπορεί να είναι στη βιβλιοθήκη του σχολείου ή σε ένα σημείο μέσα στην τάξη που ο/η εκπαιδευτικός έχει προετοιμάσει εκ των προτέρων. Χρειάζεται να πραγματοποιηθεί η σκηνοθετική ρύθμιση του χώρου, όπως:

- σωστή τοποθέτηση της θέσης του/της αφηγητή/τριας, ώστε να έχουν όλα τα παιδιά οπτική επαφή μαζί του/της και να βλέπουν τις εικόνες του βιβλίου
- κατάλληλη διευθέτηση των αντικειμένων του χώρου και δημιουργία ατμόσφαιρας με μαξιλάρια, πάγκους ή χαλιά, για να καθίσουν άνετα όλα τα παιδιά
- χρήση χαμηλού φωτισμού για τη δημιουργία κλίματος χαλάρωσης. Καλό θα είναι να μην υπάρχουν εξωτερικά ερεθίσματα, όπως έντονοι θόρυβοι και να επικρατεί ησυχία, ήρεμη μουσική για δημιουργία ήρεμης ατμόσφαιρας
- χρήση εποπτικού υλικού, όπως εικόνες (σκηνές από την ιστορία-ήρωες), φιγούρες-κούκλες ή κάποιο αντικείμενο σχετικό με την αφήγηση κ.λπ.
- πίνακας φιλιαναγνωσίας/φελιζόλ-ύφασμα που ανανεώνεται, κιβώτιο/σεντούκι των ηρώων με παιχνίδια που κατασκευάζουν ή φέρουν από το σπίτι σχετικά με τον ήρωα.

Σχεδιάζοντας την αναγνωστική εμπύχωση/απόλαυση. Τι χρειάζεται να λάβω υπόψη αρχικά;

- Σε ποιον/α απευθύνομαι-Προφίλ ομάδας στόχου;
- Σε ποιο πλαίσιο;
- Για ποιο σκοπό;
- Ποια νοήματα, γεγονότα, κειμενικά στοιχεία θέλω να εισάγω και να μεταδώσω;
- Τι γνωρίζουν τα παιδιά ήδη για το θέμα; Ποιο είναι το σημαντικό που θέλω να μεταδώσω;
- Ποιες διαφοροποιήσεις/προσαρμογές κρίνονται αναγκαίες, ώστε να καταστεί το λογοτεχνικό βιβλίο προσβάσιμο για όλους/ες τους/τις μαθητές/τριες; Με ποια μεθοδολογία;

Διασφάλιση της προσβασιμότητας: προσαρμογές

Ως προς το
κείμενο

Ως προς τη
μορφή του
κειμένου

Ως προς την
εικονογράφηση

Μια μέθοδος προσαρμογής κειμένων: easy to read - «Κείμενο για όλους»

Μέθοδος μεταγραφής ενός κειμένου ή ανάπτυξης ενός νέου κειμένου ακολουθώντας συγκεκριμένους κανόνες, ώστε να είναι προσβάσιμο, εύληπτο και κατανοητό από άτομα με νοητική αναπηρία ή με δυσκολίες στην ανάγνωση και την κατανόηση

Σε ποιους απευθύνεται;

Άτομα με νοητική αναπηρία

Άτομα με ΕΜΔ

Άτομα με ΔΕΠΥ-ΔΑΦ-Προγλωσσικά
κωφά

Μετανάστες και πρόσφυγες

Άτομα με λειτουργικό αναλφαβητισμό

Άτομα με περιορισμένη γλωσσική ή
αναγνωστική επάρκεια

Ποια είδη κειμένων μπορούν να προσαρμοστούν με τη μέθοδο easy to read;

Στα προτεινόμενα
είδη κειμένων που
προσαρμόζονται με
τη μέθοδο
easy to read
συμπεριλαμβάνονται
και τα λογοτεχνικά
κείμενα

- Λογοτεχνικά
είδη,
Μυθιστορήματα,
Ποίηση,
- Κείμενα σε
ιστοσελίδες
- Σχόλια
- Σημειώσεις
- Κείμενα σε
βίντεο

- Βιβλία
- Παρουσιάσεις
- Εφημερίδες
- Περιοδικά
- Λίστες
- Πίνακες
αναφοράς
- Οδηγίες
- Νομικά
κείμενα

Παραδείγματα προσαρμοσμένων λογοτεχνικών κειμένων με τη μέθοδο easy to read

- Από τον «Κόμη Μοντεχρίστο» του Αλέξανδρου Δουμά

The Count of Monte-Cristo by Alexander Dumas adapted to easy-to-read by Nils Olof Franzin

<https://tinyurl.com/szrm6jef>

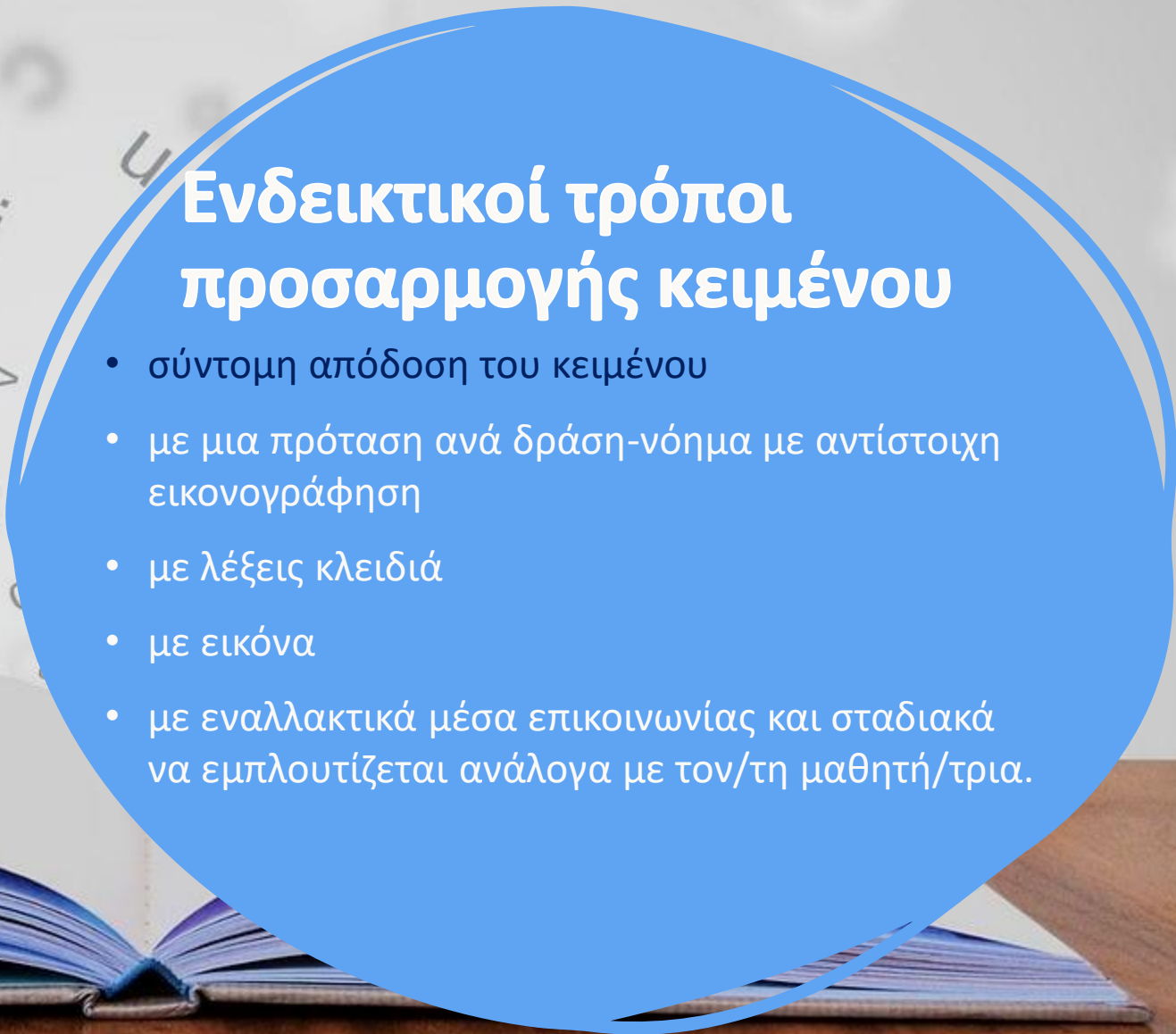
Απόδοση στην Ελληνική γλώσσα από το Easy-to-read-An important part in reading promotion and in the fight against illiteracy, σ. 14-15.

- Από το Ανθολόγιο Λογοτεχνικών Κειμένων Α' – Β' Δημοτικού

«Θα σ' αγαπώ ό,τι κι αν γίνει»

Ντέμπι Γκλιόρι

<https://tinyurl.com/2em5exzh>

Ενδεικτικοί τρόποι προσαρμογής κειμένου

- σύντομη απόδοση του κειμένου
- με μια πρόταση ανά δράση-νόημα με αντίστοιχη εικονογράφιση
- με λέξεις κλειδιά
- με εικόνα
- με εναλλακτικά μέσα επικοινωνίας και σταδιακά να εμπλουτίζεται ανάλογα με τον/τη μαθητή/τρια.

- σύντομη απόδοση του κειμένου
- με μια πρόταση ανά δράση-νόημα με αντίστοιχη εικονογράφηση
- με λέξεις κλειδιά
- με εικόνα
- με εναλλακτικά μέσα επικοινωνίας και σταδιακά να εμπλουτίζεται ανάλογα με τον/τη μαθητή/τρια.

Πλαισίωση του προσαρμοσμένου κειμένου με δραστηριότητες επέκτασης

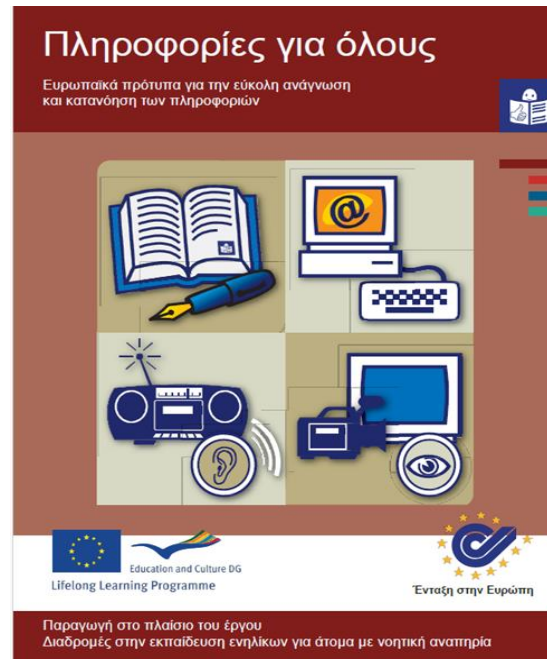
Εφαρμογή της μεθόδου easy to read με τρόπο που να μην καθίσταται περιοριστικός για την ομάδα, ούτε και για τον/τη μαθητή/τρια με την αναγνωστική δυσκολία ή και κατανόηση

Ενδεικτικά:

- Επένδυση με στοιχεία που ενισχύουν την κατανόηση και την απόλαυση
- Επιπρόσθετες δραστηριότητες επέκτασης με την αξιοποίηση της τέχνης, της τεχνολογίας, της δημιουργικής γραφής
- Επιπρόσθετες δραστηριότητες επέκτασης που συνδέονται με την τοπική κοινωνία, την εμπλοκή της οικογένειας, τις επισκέψεις σε χώρους εκτός σχολείου

Πρότυπα για την προσαρμογή κειμένων για όλους-easy to read

Κατάρτιση
προτύπων από τον
ΟΗΕ και την ΕΕ
για την
προσαρμογή
κειμένων

https://inspiredservices.org.uk/wp-content/uploads/EN_Information_for_all.pdf

Information for all

European standards for making information
easy to read and understand

Πρότυπα για την προσαρμογή κειμένων για όλους-easy to read

https://www.inspiredservices.org.uk/wp-content/uploads/EN_Information_for_all.pdf

<https://www.inspiredservices.org.uk/wp-content/uploads/Government-EasyRead-Guidance.pdf>

<http://prosvasimo.iep.edu.gr/el/kales-praktikes-nohtikh>

<https://prosvasimo.iep.edu.gr/el/polimesiko-uliko-prosarmosmena-sxolika-vivlia/ekpaideutiko-logismiko>

Education and Culture DG
Lifelong Learning Programme

Inclusion E

Σε τι αφορούν τα πρότυπα;

γλώσσα

περιεχόμενο

στίξη

σχεδιασμός

εικονογράφηση

διάταξη-σειρά
πληροφοριών

λεξιλόγιο

προτάσεις-δομή

Ακολουθεί τις αρχές του
Καθολικού Σχεδιασμού για τη
Μάθηση

Μέθοδος easy to read Βασικές αρχές

Ως προς το κείμενο

Ενδεικτικά:

- απλό λεξιλόγιο,
- απλή δομή προτάσεων-μια ιδέα σε κάθε πρόταση,
- κατάλληλη διάταξη,
- απουσία μεταφορικού λόγου,
- οπτικοποίηση του νοήματος,
- χρήση ορισμών, παραδειγμάτων και επεξηγήσεων, όπου είναι εφικτό, κ.ά.

Μέθοδος easy to read Βασικές αρχές

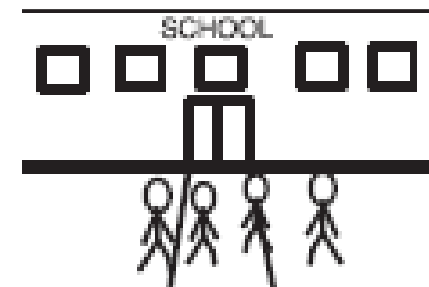
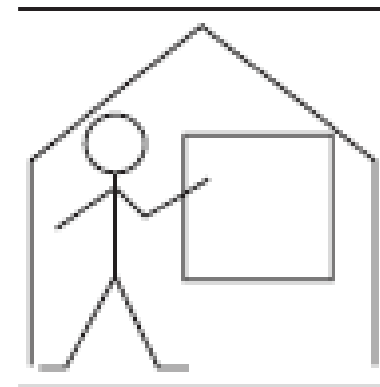
Ως προς την εικόνα

- ευκρίνεια,
- σαφήνεια,
- άμεση συσχέτιση με το περιεχόμενο,
κ.ά.

Εικονογράφηση: Μια εικόνα χίλιες λέξεις

- Βάζουμε δίπλα στο κείμενο εικόνες που να περιγράφουν περί τίνος πρόκειται.
- Φωτογραφίες
- Πικτογράμματα
- Σχέδια
- Σύμβολα

Η Μαύρη Καλλονή

ANNA ΣΙΟΥΕΛ

Ενδεικτική προσέγγιση του βιβλίου «Η Μαύρη Καλλονή» «πριν», «κατά τη διάρκεια», «μετά»

Πολυαισθητηριακή Παρουσίαση

Συνδυάζουμε ήχους, εικόνες, αφή και κινήσεις για να ενεργοποιήσουμε διαφορετικές αισθήσεις.

Προβολή εικόνων με
άλογα.

Αναπαραγωγή ήχων από
χλιμίντρισμα και
καλπασμό.

Αγγίζουμε υλικά όπως
γούνα, σχοινί ή δέρμα
σέλας

Ενδεικτική προσέγγιση του
βιβλίου «Η Μαύρη Καλλονή»
«πριν», «κατά τη διάρκεια»,
«μετά»

Παρουσίαση μέσω Διαδραστικού Βιβλίου

- Δημιουργούμε χειροποίητο αισθητηριακό βιβλίο με υλικά αφής.
- Σελίδες με διαφορετικές υφές (μαλακή γούνα, άχυρο, σκληρό χαρτόνι για τα πέταλα). Τα παιδιά γυρίζουν τις σελίδες και αγγίζουν τα υλικά για να βιώσουν την ιστορία με τις αισθήσεις τους.

Ενδεικτική προσέγγιση του βιβλίου «Η Μαύρη Καλλονή» «πριν», «κατά τη διάρκεια», «μετά»

Παρουσιάζουμε το βιβλίο μέσω Κουκλοθέατρου

Χρησιμοποιούμε κούκλες ζώων και ανθρώπων
για να διηγηθούμε την ιστορία.

Τα παιδιά μπορούν να συμμετέχουν κρατώντας
τις φιγούρες ή απλώς παρακολουθώντας.

Το κουκλοθέατρο βοηθά στην κατανόηση της
ιστορίας μέσω οπτικοποίησης.

Ενδεικτική
προσέγγιση του
βιβλίου «Η Μαύρη
Καλλονή»
«πριν», «κατά τη
διάρκεια», «μετά»

Παρουσίαση με Εικονογραφημένο Πίνακα

- Δημιουργούμε έναν πίνακα με εικόνες που αναπαριστούν τη βασική πλοκή της ιστορίας.
- Κατασκευάζεται μια χρονογραμμή με τα γεγονότα του βιβλίου, στο πάνω μέρος του πίνακα.
- Χρησιμοποιούμε PECS ή άλλες μορφές επικοινωνίας με σύμβολα για να περιγράψουμε κάθε σκηνή.
- Τα παιδιά επιλέγουν την εικόνα που ταιριάζει στη συνέχεια της ιστορίας.

Ενδεικτική προσέγγιση του βιβλίου «Η Μαύρη Καλλονή»

«πριν», «κατά τη
διάρκεια», «μετά»

Παρουσίαση με Δραματοποίηση

- Τα παιδιά παίζουν ρόλους από το βιβλίο (π.χ. γίνονται το άλογο, ο ιδιοκτήτης, ο φίλος του αλόγου).
- Αντί να διαβάζουμε το βιβλίο, αφηγούμαστε την ιστορία μέσω κίνησης.
- Χρησιμοποιούμε καπέλα, στολές ή αξεσουάρ για να ενισχύσουμε την αίσθηση του ρόλου.

Ενδεικτική προσέγγιση του βιβλίου «Η Μαύρη Καλλονή» «πριν», «κατά τη διάρκεια», «μετά»

Παρουσίαση μέσω Βίντεο ή Animation

- Ενσωματώνουμε μικρές σκηνές βίντεο ή κινούμενα σχέδια βασισμένα στην ιστορία.
- Αυτός ο τρόπος βοηθά τους/τις μαθητές/τριες που δυσκολεύονται στην κατανόηση κειμένου.
- Συζητάμε το περιεχόμενο του βίντεο με απλές ερωτήσεις.

Ενδεικτική προσέγγιση του βιβλίου «Η Μαύρη Καλλονή» «πριν», «κατά τη διάρκεια», «μετά»

Παρουσίαση μέσω Μουσικής και Τραγουδιού

- Δημιουργούμε ένα απλό τραγούδι που αφηγείται την ιστορία.
- Συνοδεύουμε την αφήγηση με μουσικά όργανα (κρουστά για τον καλπασμό, μελωδίες για τις συναισθηματικές στιγμές).
- Αν είναι δυνατόν, ενσωματώνουμε κινήσεις με τα χέρια για ρυθμική αλληλεπίδραση.

Ενδεικτική προσέγγιση του βιβλίου «Η Μαύρη Καλλονή» «πριν», «κατά τη διάρκεια», «μετά»

Παρουσίαση μέσω Εικονικής Περιήγησης

- Χρησιμοποιούμε VR γυαλιά ή βίντεο 360° για να δημιουργήσουμε μια εμπειρία ιππασίας.
- Εναλλακτικά, τα παιδιά κάθονται σε μπάλες ισορροπίας και κινούνται ρυθμικά σαν να ιππεύουν.
- Βιώνουν το πώς είναι να βλέπουν τον κόσμο από τη θέση ενός αλόγου.

Ενδεικτική προσέγγιση του βιβλίου «Η Μαύρη Καλλονή» «πριν», «κατά τη διάρκεια», «μετά»

Ακουστική απόδοση του βιβλίου
στο σχολείο και στο σπίτι

- <https://evivlio.gov.gr/>

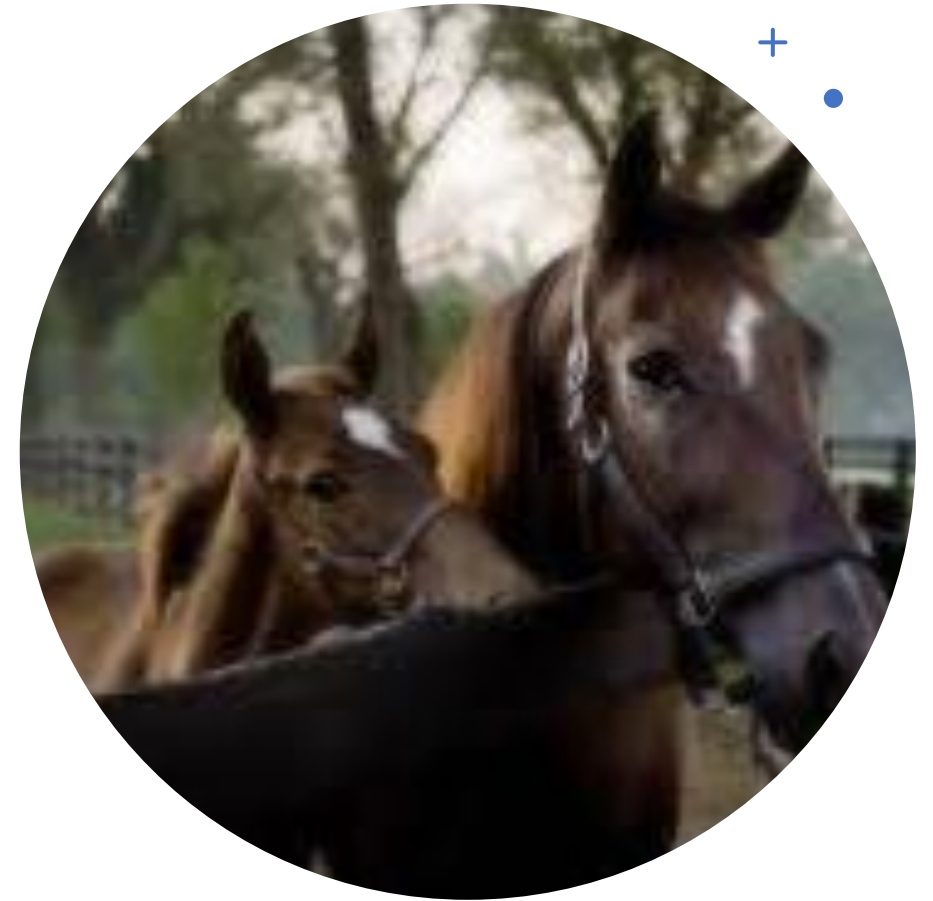
The logo for eVivlio, featuring the word "eVivlio" in a bold, sans-serif font. The "e" is light blue, and the "Vivlio" is dark blue. The logo is set against a background of concentric, overlapping circles in shades of blue and green.

Ενδεικτική προσέγγιση του βιβλίου «Η Μαύρη Καλλονή» «πριν», «κατά τη διάρκεια», «μετά»

Βιωματική/ διερευνητική προσέγγιση

Ενδεικτικά:

- Επίσκεψη σε φάρμα ή ζωολογικό πάρκο.
- Λήψη φωτογραφιών και δημιουργία άλμπουμ.

Σύνδεση με τη Φιλοζωία

- Το βιβλίο "Η Μαύρη Καλλονή" αναδεικνύει τη σχέση του ανθρώπου με τα ζώα και την ανάγκη για σεβασμό και κατανόηση.
- Το έργο υπογραμμίζει την ανάγκη για ενσυναίσθηση, προάγοντας μια πιο ανθρώπινη και φιλοζωική κοινωνία.

Ενδεικτικές δραστηριότητες των 3 αναγνωστικών φάσεων «Η Μαύρη Καλλονή»

Οι δραστηριότητες δεν συνδέονται
αποκλειστικά και μόνο με μία
αναγνωστική φάση.

Μπορούν να πραγματοποιηθούν και σε
διαφορετική αναγνωστική φάση ανάλογα
με τις ανάγκες.

Πριν την ανάγνωση/αφήγηση

- Προβολή σχετικής ταινίας
- «Ανακαλύπτω το βιβλίο με τις αισθήσεις»
 - Παρουσίαση αντικειμένων που σχετίζονται με το θέμα του βιβλίου (π.χ. υλικά, μυρωδιές, ήχοι).
 - Χρήση αφής για να εξερευνήσουν αντικείμενα ή υλικά που συνδέονται με την ιστορία.
- «Διαδραστική εισαγωγή στην ιστορία» στην περίπτωση που το βιβλίο παρουσιάζεται σταδιακά.
 - Ο/Η εκπαιδευτικός παρουσιάζει σύντομες σκηνές της ιστορίας μέσα από παντομίμα ή κούκλες προκειμένου να κάνει τη σύνδεση με την ενότητα που έχει προηγηθεί.
- «Μαγικός Σάκος»
 - Ένας σάκος γεμάτος με αντικείμενα που συνδέονται με το βιβλίο. Τα παιδιά παίρνουν ένα αντικείμενο και παρατηρώντας το προσπαθούν να μαντέψουν τι θα διαβάσουν.

Πριν την ανάγνωση/αφήγηση

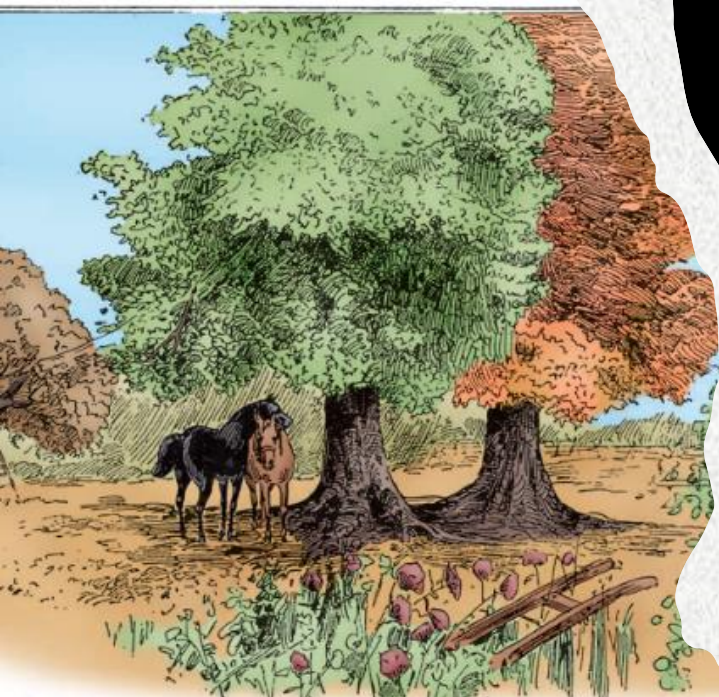
Ενδεικτικά και ανάλογα με τις ανάγκες:

1. Οπτικό Πρόγραμμα

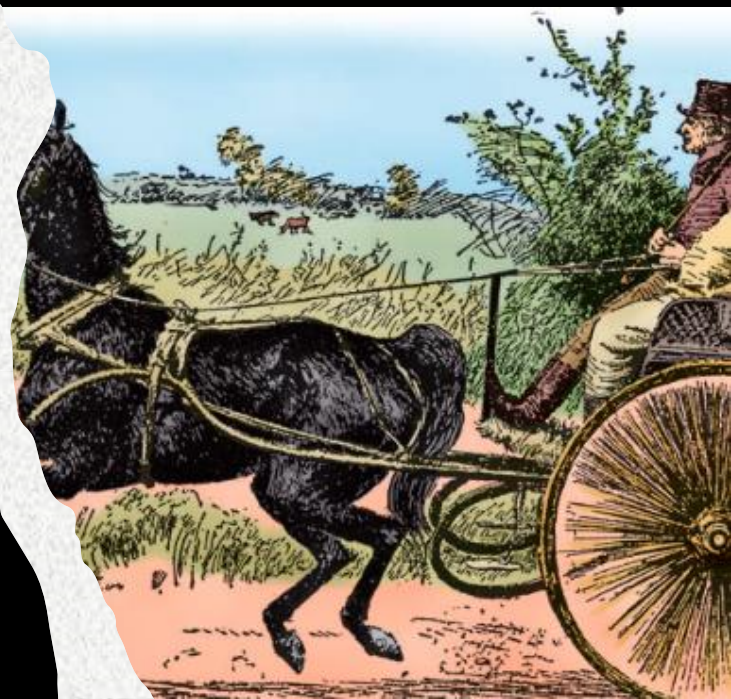
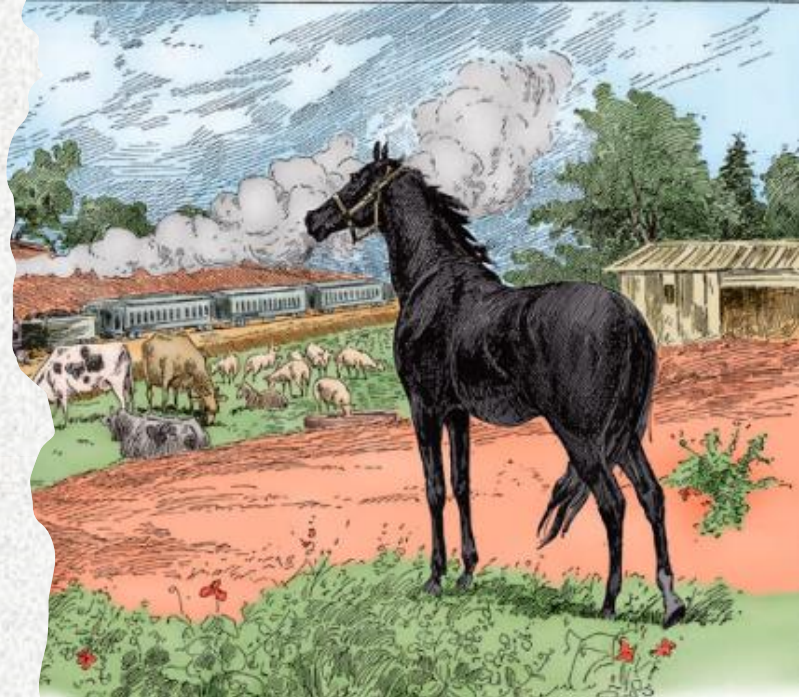
- Δημιουργούμε έναν πίνακα με εικόνες που δείχνουν τη σειρά των δραστηριοτήτων που θα υλοποιηθούν.
- Χρησιμοποιούμε κοινωνικές ιστορίες για να εισάγουμε το θέμα των αλόγων και της καλής συμπεριφοράς απέναντί τους.

2. Ήχοι και Εικόνες Αλόγου

- Παρουσιάζουμε βίντεο ή ηχητικά εφέ (καλπασμός, χλιμίντρισμα) για να συνδέσουν τον ήχο με το θέμα του βιβλίου.

Πίνακας με
εικόνες

Πριν την ανάγνωση/αφήγηση

- Μαγικός Σάκος

Σε έναν σάκο βάζουμε αντικείμενα (π.χ. πέταλο, ψεύτικη γούνα αλόγου, βούρτσα).

Τα παιδιά τα αγγίζουν και προσπαθούν να μαντέψουν πώς σχετίζονται με το βιβλίο.

- Κουκλοθέατρο Εισαγωγής

Χρησιμοποιούμε απλές κούκλες ή φιγούρες για να παρουσιάσουμε τον ήρωα (τη Μαύρη Καλλονή).

- Απτικό Ταξίδι

Προσφέρουμε αντικείμενα αφής που σχετίζονται με το άλογο (μαλακό ύφασμα, σκληρό πλαστικό για τα πέταλα).

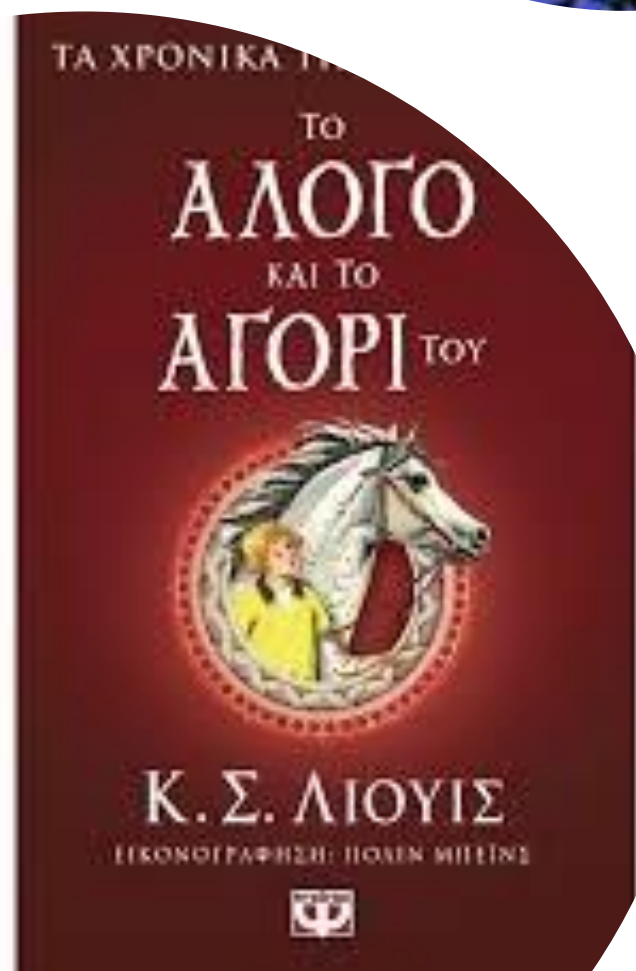
- Αρωματοθεραπεία

Χρησιμοποιούμε αρώματα που θυμίζουν στάβλο (άχυρο, δέρμα) για αισθητηριακή ευαισθητοποίηση.

Τα άλογα στην τέχνη

https://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2262/Eikastika_G-D-Dimotikou_html-empl/indexD4_3.html

Βιβλία που σχετίζονται
με τον ήρωα

Εικόνες και ήχοι

- <https://tinyurl.com/bd6pdf9>
- <https://tinyurl.com/ys7b9xry>
- <https://tinyurl.com/sf7mcbat>

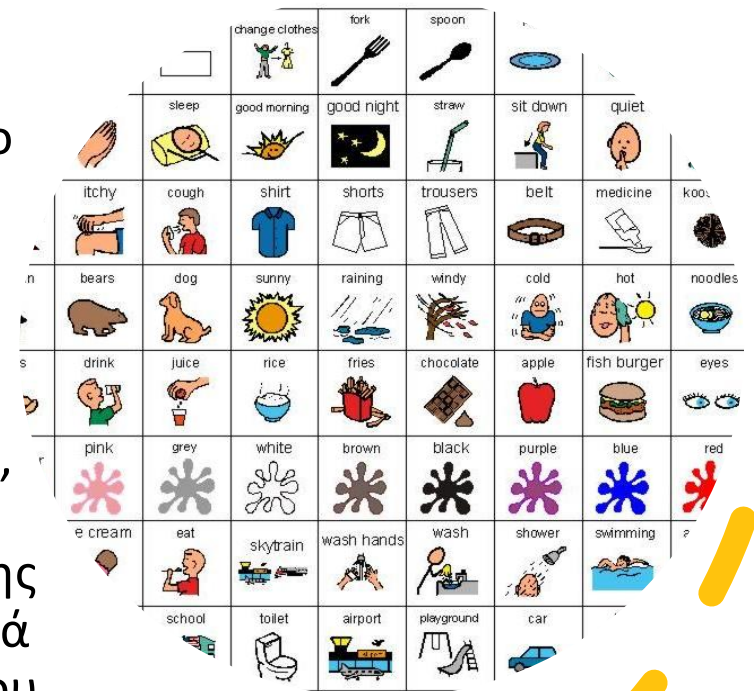
Ταινίες/Κινούμενα σχέδια

- <https://tinyurl.com/2f4saav8>
- <https://tinyurl.com/4eswfcwa>
- <https://tinyurl.com/2f4saav8>
- <https://tinyurl.com/4u3dmtew>

Κατά την ανάγνωση/αφήγηση

- Επιλέγουμε έναν από τους τρόπους ανάγνωσης/αφήγησης που προαναφέρθηκαν.
- Πριν ξεκινήσουμε την ανάγνωση θέτουμε ερωτήματα σχετικά με τη μορφή του βιβλίου, την εικονογράφηση, τα στοιχεία της ταυτότητάς του (συγγραφέας, εικονογράφος, τίτλος, όνομα εκδοτικού οίκου κ.λπ.) και το περιεχόμενο. Δημιουργία διαφορετικών τίτλων.
- Παρατήρηση του εξώφυλλου του βιβλίου από τους μαθητές/τις μαθήτριες, διατύπωση υποθέσεων για το περιεχόμενό του και επαλήθευση ή όχι των προβλέψεών τους κατά την ανάγνωση.
- Τα παιδιά γνωρίζουν τον ήρωα/Μαύρη Καλλονή, τα χαρακτηριστικά του, τα συναισθήματά του, αναγνωρίζουν κοινά στοιχεία και κάνουν συνδέσεις με τη δική τους καθημερινότητα με τη διαμεσολάβηση του/της εκπαιδευτικού. Ενδεικτικά: τι χρώμα έχει το τρίχωμα του αλόγου; Τα δικά σου μαλλιά τι χρώμα έχουν; Τι αρέσει στην Μαύρη Καλλονή; Εσένα τι σου αρέσει; Πώς λένε να ένιωθε όταν...; Εσύ πως νιώθεις, όταν...; (αναφερόμαστε σε αντίστοιχη περίσταση από τη ζωή του παιδιού).

Κατά την ανάγνωση/αφήγηση

➤ Διαδραστική Αφήγηση

- Κατά την ανάγνωση, χρησιμοποιούμε αντικείμενα αφής (π.χ. πέταλο, σχοινί) για να τα αγγίζουν και να συνδέουν τις λέξεις με υφές.
- Μιμούμαστε τους ήχους που περιγράφονται στην ιστορία.

➤ Το κείμενο αποδίδεται στην Ελληνική Νοηματική Γλώσσα στην περίπτωση μαθητών/τριών με κώφωση.

Κατά την ανάγνωση/αφήγηση

➤ Ρόλοι και Κινήσεις

- Τα παιδιά παίρνουν ρόλους και εκφράζουν συναισθήματα όπως η χαρά ή ο φόβος του αλόγου μέσα από εκφράσεις προσώπου ή παντομίμα.
- Μπορούν να κινηθούν σαν το άλογο (π.χ. να κάνουν καλπασμούς επί τόπου).
- Συμβολική Ανάγνωση. Αντί για εκτενή ανάγνωση, χρησιμοποιούμε εικόνες ή εικονογραφημένο λεξιλόγιο (PECS).
- Συζητάμε το περιεχόμενο του βίντεο με απλές ερωτήσεις.

Κατά την ανάγνωση/αφήγηση

- Παύση και Επιλογή. Σταματάμε την αφήγηση και δίνουμε δύο επιλογές ("Τι νομίζεις ότι θα συμβεί; Το άλογο θα τρέξει ή θα σταματήσει;"). Τα παιδιά απαντούν με λέξεις, εικόνες ή κίνηση.
- Αγγίζω και Βιώνω. Κάθε φορά που το άλογο βιώνει κάτι (π.χ. κρύο, άνεμος), οι μαθητές/τριες αισθάνονται αντίστοιχα (π.χ. αεράκι από ανεμιστήρα, υγρό πανί για βροχή).
- Κινούμαστε σαν άλογα. Τα παιδιά μιμούνται τις κινήσεις του αλόγου (καλπασμός, περπάτημα, σταμάτημα).
- Εικονογραφημένο βιβλίο. Χρησιμοποιούμε κάρτες με εικόνες από σκηνές του βιβλίου. Τα παιδιά δείχνουν ποια σκηνή νομίζουν ότι ταιριάζει με το σημείο της αφήγησης.

Κατά την ανάγνωση/αφήγηση

- Η αφήγηση γίνεται απτική (ειδικότερα για τυφλούς/ές μαθητές/τριες).

Κάθε φορά που γίνεται αλλαγή στη ζωή του αλόγου, το παιδί αγγίζει διαφορετικά υλικά.

- Δονήσεις και Ήχοι

Συνδέουμε ήχους και δονήσεις (π.χ. χτύπημα στο θρανίο για τα βήματα του αλόγου).

Μετά την ανάγνωση

Στόχος: η απόλαυση, η δημιουργική έκφραση
και γραφή

Το βιβλίο σε «κόμικ»

- Τα παιδιά φτιάχνουν ένα κόμικ με απλές εικόνες για την ιστορία.

Κοινωνική Ιστορία

- Δημιουργούμε μια ιστορία βασισμένη στο βιβλίο, που δείχνει πώς πρέπει να φερόμαστε στα ζώα.

Δημιουργούμε το δικό μας άλογο

- Τα παιδιά φτιάχνουν μια χειροτεχνία με ένα άλογο από χαρτόνι ή πηλό.

Διαδραστική Θεατρική Παράσταση

- Με απλές στολές, τα παιδιά αναπαριστούν σκηνές του βιβλίου.
- Φτιάχνουν αφίσες και προσκλήσεις για να καλέσουν γονείς και να παρουσιάσουν την ιστορία ή την έκθεση που έχουν ετοιμάσει.

Κατασκευή σελιδοδεικτών με εικόνες από το βιβλίο.

Μετά την ανάγνωση/Δραστηριότητες Δραματικής Τέχνης

➤ Καρέκλα εξομολόγησης (Hot seating)

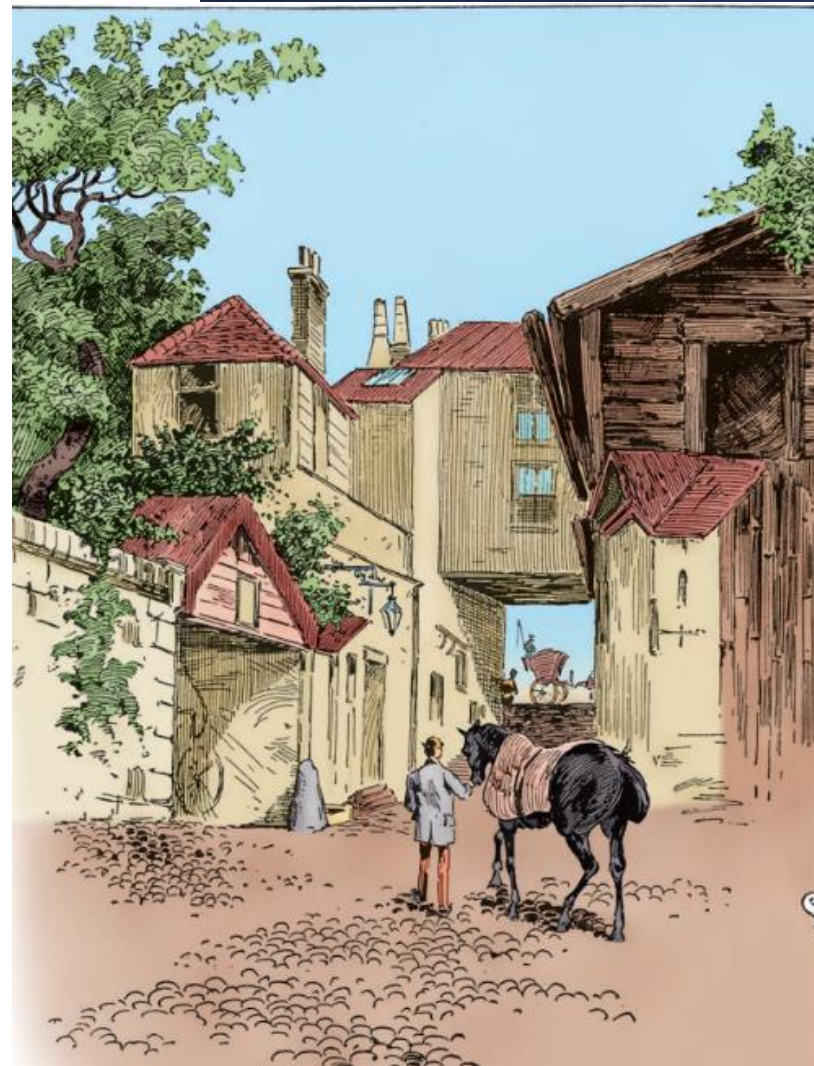
Ένας μαθητής αναλαμβάνει το ρόλο ενός χαρακτήρα (π.χ. Μαύρη Καλλονή, Τζίντζερ, Μέριλεγκς ή κάποιον άνθρωπο όπως ο Τζον Μάνλι). Οι υπόλοιποι/ες μαθητές/τριες του/της κάνουν ερωτήσεις, και εκείνος/η απαντά σαν να είναι ο χαρακτήρας.

➤ Παγωμένη εικόνα (Tableau Vivant)

Οι μαθητές/τριες σε ομάδες δημιουργούν "παγωμένες" σκηνές που αναπαριστούν μια σημαντική εικόνα από το βιβλίο που τους έκανε εντύπωση ή τους άγγιξε συναισθηματικά.

Ο/Η δάσκαλος/α περνώντας, αγγίζει έναν/μια μαθητή/τρια στον ώμο, και ζωντανεύει η εικόνα της ομάδας.

Και οι δύο δραστηριότητες ενθαρρύνουν την ενσυναίσθηση και την κατανόηση των χαρακτήρων του βιβλίου μέσα από την ενεργή συμμετοχή του/της μαθητή/τριας.

Μετά την ανάγνωση

- Ηχοτοπίο της Μαύρης Καλλονής
Χρησιμοποιούμε μουσική και ήχους (καλπασμός, φύση) για να αναπαραστήσουμε την ιστορία.
- Φτιάχνουμε ένα μικρό τραγούδι ή ποίημα για το βιβλίο.
- Ζωγραφίζοντας με Υλικά. Αντί για συμβατική ζωγραφική, χρησιμοποιούμε κολλάζ από διαφορετικές υφές.
- Αφήγηση με ήχους και υλικά.
- «Δημιουργία διαδραστικού εξωφύλλου»
Οι μαθητές/τριες δημιουργούν ένα απτικό εξώφυλλο με πλαστελίνη, υφάσματα ή χαρτόνι αφής.
- Διαφορετικά παιδιά ή ανά ομάδες αφηγούνται με τη σειρά διαφορετικές σκηνές από την αρχή μέχρι το τέλος όλη την ιστορία.
- Προτείνεται αλλαγή συγκεκριμένων γεγονότων από τα παιδιά.

Μετά την ανάγνωση

- Τα παιδιά σε ομάδες δημιουργούν το βιβλίο με το δικό τους στυλ και εμπλουτίζουν τη βιβλιοθήκη ή τη γωνιά της φιλιαναγνώστιας, ώστε να το ξαναδιαβάσουν.
- Ο/Η εμπειρότερος/η αναγνώστης/τρια διαβάζει το βιβλίο σε συμμαθητή/τρια που δυσκολεύεται.
- Σε συνεργασία με τους γονείς μπορεί να διαβάζεται το βιβλίο στο σπίτι.
- Τα παιδιά ενός τμήματος μπορούν να παρουσιάσουν το βιβλίο σε άλλο τμήμα ή τάξη.
- Δημιουργία μικρού βιβλίου/άλμπουμ με αποσπάσματα από το βιβλίο που άρεσαν στους/στις μαθητές/τριες ή τους/τις άγγιξαν συναισθηματικά. Χρήση γραφικών οργανωτών.
- Ζητάμε από τα παιδιά να φανταστούν ένα διαφορετικό τέλος και να το ζωγραφίσουν ή να το δραματοποιήσουν.
- Τα παιδιά φέρνουν σχετικά βιβλία από το σπίτι και τα βάζουμε στη γωνιά για ανάγνωση στο σχολείο.

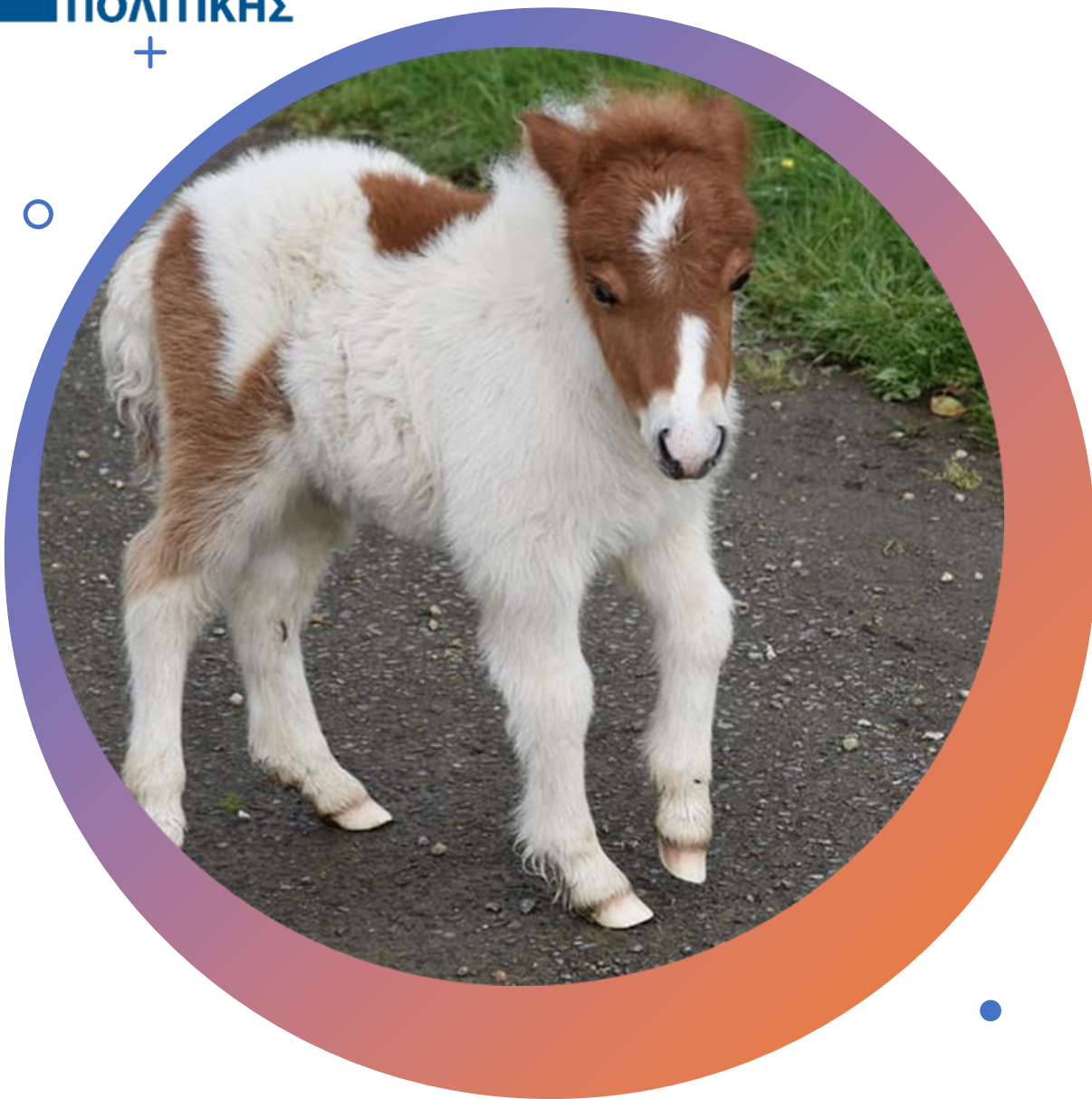
Μετά την ανάγνωση

Δράσεις εκτός σχολείου

- Επίσκεψη στον ιππικό όμιλο
- Ενημέρωση των γονέων/αξιοποίηση της θεραπευτικής ιππασίας
- Επίσκεψη στον Δήμαρχο για την παράδοση γράμματος που έχουν γράψει τα παιδιά με μηνύματα για την προστασία των ζώων

○

Μετά την ανάγνωση

Δράσεις εκτός σχολείου

- Επίσκεψη σε φάρμα με άλογα

Το βιβλίο σε μορφή pdf: https://ebooks.edu.gr/ebooks/v/pdf/8547/5537/10-0251_Mavri-Kalloni_E-Dimotikou/

Ομάδες Εργασίας

Ομάδες	Επώνυμο	Όνομα
1η	ΑΝΑΣΤΟΠΟΥΛΟΣ	ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ
	ΑΠΤΕΣΛΗΣ	ΝΙΚΟΛΑΟΣ
	ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ	ΣΟΦΙΑ
	ΑΣΤΕΡΗ	ΘΕΟΔΩΡΑ
	ΑΤΤΑΛΙΩΤΟΥ	ΚΥΡΙΑΚΟΥΛΑ
2η	ΓΕΩΡΓΟΥΛΑ	ΑΝΤΩΝΙΑ
	ΓΙΓΟΥΡΤΑΚΗ	ΜΑΡΙΑ
	ΓΚΙΡΓΚΙΝΟΥΔΗ	ΕΛΕΝΗ
	ΓΚΟΥΒΑΤΖΗ	ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ
	ΔΕΡΕΚΑ	ΜΑΡΙΑ
3η	ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΟΥ	ΔΗΜΗΤΡΑ
	ΕΥΚΑΡΠΙΔΗΣ	ΠΟΛΥΧΡΟΝΗΣ
	ΗΜΕΛΛΟΥ	ΟΛΓΑ
	ΚΑΡΟΛΙΔΟΥ	ΣΩΤΗΡΙΑ
	ΚΑΤΣΙΜΑΡΔΟΣ	ΒΑΣΙΛΗΣ
4η	ΚΟΖΑ	ΧΡΥΣΑΝΘΗ
	ΚΟΥΚΟΥΡΙΚΗ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ
	ΜΑΓΓΙΝΑΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ
	ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
	ΜΟΥΤΑΒΕΛΗΣ	ΑΔΡΙΑΝΟΣ
5η	ΜΠΑΛΑΜΩΤΗΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ
	ΜΠΙΝΙΑΣ	ΝΙΚΟΛΑΟΣ
	ΜΠΟΥΡΑΣ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
	ΝΙΑΚΑ	ΕΥΓΕΝΙΑ
	ΝΟΒΑΚΟΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ
6η	ΝΤΙΝΑΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
	ΝΤΟΥΤΣΗΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
	ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ	ΑΝΝΑ
	ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ	ΜΑΡΙΑ
	ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ
7η	ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ	ΔΗΜΗΤΡΑ
	ΠΑΡΙΣΗ	ΜΑΡΙΑ
	ΠΕΤΡΟΥ	ΑΡΓΥΡΟΥΛΑ
	ΠΟΖΑΠΑΛΙΔΟΥ	ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ
	ΠΟΛΥΧΡΟΝΑΚΗΣ	ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ
	ΡΙΣΒΑΣ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
	ΣΧΟΛΙΔΗΣ	ΧΡΗΣΤΟΣ
	ΤΟΖΙΟΥ	ΣΟΥΛΤΑΝΑ
	ΤΣΑΓΑΝΟΥ	ΣΟΦΙΑ
	ΦΛΩΡΙΔΗΣ	ΘΕΟΔΩΡΟΣ
	ΦΡΑΓΚΟΥΛΗ	ΑΣΠΑΣΙΑ
	ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ	ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

Μετά την ανάγνωση του βιβλίου που σας έχει σταλεί, στο πλαίσιο του εργαστηρίου της ενημερωτικής συνάντησης, η κάθε ομάδα θα ασχοληθεί με την επεξεργασία συγκεκριμένων κεφαλαίων ως εξής:

1^η ομάδα: κεφ.1-6, σελ. 9-36

2^η ομάδα: κεφ. 7-13, σελ. 37-74

3^η ομάδα: κεφ. 14-21, σελ. 75-110

4^η ομάδα: κεφ. 22-28, σελ. 111-144

5^η ομάδα: κεφ. 29-34, σελ. 145-178

6^η ομάδα: κεφ. 35-42, σελ. 179-213

7^η ομάδα: κεφ. 43-49, σελ. 214-249

Εργαστήρι/Συζήτηση

Στο πλαίσιο αυτό η κάθε ομάδα θα επεξεργαστεί ενδεικτικά θέματα όπως:

- Δραστηριότητες πριν, μετά και κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης
- Δράσεις, επισκέψεις εκτός σχολείου κ.λπ. που συνδέονται με το συγκεκριμένο βιβλίο
- Αξιοποίηση της τέχνης, του θεατρικού παιχνιδιού, των ΤΠΕ κ.λπ. στο πλαίσιο επεξεργασίας του συγκεκριμένου βιβλίου
- Προτάσεις για την αξιοποίηση λογοτεχνικών βιβλίων που συνδέονται με το βιβλίο «Η Μαύρη Καλλονή»
- Ενδεικτικές διαφοροποιήσεις/προσαρμογές για μαθητές/τριες με διαφορετικές αναπηρίες (π.χ. νοητική αναπηρία, κώφωση, ΔΑΦ κ.λπ.)

Βιβλιογραφικές πηγές

- Appleyard, J. A., S. J., (2017). Η διαμόρφωση του αναγνώστη: Η λογοτεχνική εμπειρία από την παιδική ηλικία έως την ενηλικίωση, Επιμ. Κ. Δ. Μαλαφάντης, μετ. Κ. Δεσποινιάδης, Αθήνα: Gutenberg.
- Department of Health (UK) (2010), Making written information easier to understand for people with learning disabilities (<https://inspiredservices.org.uk/wp-content/uploads/Government-EasyRead-Guidance.pdf>).
- Information for all. Inclusion Europe, ISBN 2-87460-110-1, (https://inspiredservices.org.uk/wp-content/uploads/EN_Information_for_all.pdf).
- Manola, M. et al. (2022). *Contribution of the Use of Children's Literature in Special Education*. Open Journal for anthropological studies (pp.21-26).
- Roca-Campos, E. et al. (2024). *Perceived Improvement of Literacy Skills of Students with and Without Special Educational Needs Through Dialogic Literary Gatherings*. Disabilities (pp. 1030-1043).
- Supalla, S. et al. (2019). *Teaching literature to deaf students and the challenge of bilingualism*. SASL Journal, vol 3, Num 1 (pp. 23-44)
- Αραμπατζή, Κ., (2009). Εισαγωγή στη μέθοδο «Κείμενο για όλους». Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.
- Δορμπαράκης, Γ., Δ. & Πριμικήρη, Σ., (2022). Παιχνίδια Φιλαναγνωσίας στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Journal of culture in tourism, art and education, ISSN 2732-8511.
- Επιμορφωτικό υλικό, (2012). Καινοτόμες δράσεις ενίσχυσης της φιλαναγνωσίας των μαθητών. Εθνικό Κέντρο βιβλίου.
- Ιορδανίδου, Ά., (2007). Μαθαίνω να γράφω κείμενα. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Κανελλόπουλος, Δ. κ.α., (2022). Νέα Προγράμματα Σπουδών στη Γλώσσα του Δημοτικού. ΕΣΠΑ.
- Μαλαφάντης, Κ. Δ. (2006). Παιδαγωγικές πρακτικές για την προαγωγή φιλαναγνωσίας των παιδιών. 3ο Πανελλήνιο Συνέδριο με θέμα: "Κριτική, Δημιουργική, Διαλεκτική Σκέψη στην Εκπαίδευση: Θεωρία και Πράξη". Αθήνα: Πρακτικά του Ελληνικού Ινστιτούτου Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης (ΕΛΛ. Ι. Ε. Π. ΕΚ.), σσ.395-424.
- Παπαδάτος, Σ. Γ., (2009). Παιδικό Βιβλίο και Φιλαναγνωσία. Θεωρητικές αναφορές και προσεγγίσεις-Δραστηριότητες. Αθήνα: Πατάκης.
- Σιούελ, Α.,(1877-1^η έκδοση). *Η Μαύρη Καλλονή*. Jarold.

Σας ευχαριστούμε για τη συνεργασία!